

KOSTEL SV. MATOUŠE

filialní, r. 1331 farní, jednoduchý, orientovaná gotická stavba z kamene, omítnutá, se stropami rustiky ze XVI století. Obdélníková loď, pravoúhlé kněžiště a přiléhající věž při severní straně pocházejí z 13 stol. V XV století byla k jižní straně přistavěna gotická předstíňka s gotickým portálkem [viz vyobrazení na str. ⁶²53]. Nad předstíňkou a východní stěnou presbyteria renesanční štíty ze XVI století.

KOSTEL

POPIS

Loď uvnitř 15 m dlouhá, 8 m široká s rovným stropem. Triumfální oblouk špicatě lomený. Kněžiště 6,50 m dlouhé, 4 m široké má křížovou klenbu s klínovitými žebry bez ozdobných svorníků a konsol. Na stěnách kostela uvnitř objeveny při poslední opravě (1907) fresky ze zač. XIII století díla prý vyborného a dobře zachovalé, nyní však opět zabitěné.

Tolik píše oficiální zpráva Soupisu památek historických a uměleckých o kostele v Dobroměřicích. Nám, kteří chceme být důkladněji seznámeni s naším kostelem zasvěcením sv. Matouši, zpráva tato nestačí. Proto podávám zde obsáhlejší zprávu a popis v vlastní zkušenosti. Kostel, naše jediná památka v minulých, starých dob, vůči hledě opět chátrá, mladší pokolení do něho málokdy neb vůbec nepřichází, nepovšimne si pak toho, co budí náš historický zájem o tuto památku a tak se sluší, aby bylo zapsáno pro paměť budoucím, co by jinak snadno ušlo v nepaměť.

V soupise se píše, že náš kostel byl již r. 1331 kostelem farním. Jest tedy ještě starším než kdysi fara, neb nejisté dříve byl kostel a pak teprve fara. Kostel sám nese známky starobylosti v době

přechodu slohu románského a gotického, tedy asi r. 1220. V budově objevují se ještě okrouhlá okna, ale již také goticky našpičatělý oblouk. Tušíme, že loď byla románská a presbyter také, kteráž při nějaké staré opravě obdržela podobu nynější prostinké gotiky. Štít presbytere upomíná na stavitelské památky husitské; zrovna tak štítok sínce při postranním vchodu, který prolomen v XV století. Hlavní a jediný vchod rájstě byl jeden a to v západním průčelí. Před síně - sínce - přistavovány bývaly ke kostelům v době podobojí od Husitů, kteří zbraňovali hříšníkům vstup k bohoslužbám přímo do chrámu, takže šestinedělkám. Aby ale nebyli tímto zcela zbavováni dobrými křesťanského poslouchání slova božího, dovolen jim pobyt v sínci při hlásání slova Božího. Lodi kostelní byly ovšem vyšší nynějších, střecha přikrá, v obou štítech křížové otvory na pídru a snad kamenné dvojité kříže na hrotech štítů. Věž je přistavena k severní stěně presbytere. V ní v přízemí sakristie s vchodem do presbytere. Celá stavba z lámaného kamene nedbale vrstveného, s roháky z hradecké opuky, zdivo popraskané, omítnuté, se stopami rustiky. Když r. 1907 kostel restaurován, musely býti základy podchyceny novým zdivem, štít presbyteria zcela obnoven, malý, jižní, sličný portálek vypraven, střecha přikryta kůrkami přejezovými. Věž byla před opravou kryta šindelem. Věž s nynějším krytem podobou hrůškovité pochází z doby restaurace pobělohorské čini dojem nepěkný, nemotorný. Vě věrním okně k východu zavěšen byl nejmenší zvon, kterým se vyzváněvalo klekání a hodinka. Za starých dob býval umíraček vůbec umístován do věrního okna a vyzváněno z venčí, totiž aby mohl zvoniti v případě smrti někdo z pozůstalých, kupř. syn otcí v hodině smrti.



OLE SVÉHO NÁČRTU Z R. 1923-9/7.

Uvnitřek kostela jest chudobně zařízen, světla málo a vůbec působí dojmem neveselým. Zařízení bohoslužebné z r. 1907. Křesťanská přistavena k vítěznému oblouku v lodi, dřevěná, nekusně omalovaná. Lavice prostické.

Na stěnách objevena fresca ze XIV. století. Z části očistěna, nově konturována, většina opět zabarvena. Účelem kostelních maleb byla, aby předváděly nábožným křesťanům výjevy a skutky života světců, Matky Boží, Vykupitele světa a byly podnětem účinného náboženského života věrných křesťanů. Zastupovaly místo modlitebních knížek a čtení svateho písma. Zpívání v kostelích nebylo popřáno obyčejnému lidu. Freska zdejší zobrazují výjevy ze života světce Václava, kterak obilí žne, kopí do stohu, ano sám rozťmá kamenem, mísí a peče oplatky. Ostatní zabiteno. Ze života Vykupitele slavný výjezd Ježíšův na oslátku do Jerusalema, jak ženy se koří a kladou svá roucha na cestu; na vítězném oblouce znak - rodové znamení zakladatele neb fundátora kostela - medvěd - rodu dědičných rychtářův lounských - Beera; při postranním vchodu obrovitou postavu světce Kristofa ve službě křesťanské pomoci, při přenášení samotného pacholátka Krista přes brod; na jižní stěně křesťanův zobrazují nábožné sestry Magdalenitky v emporiu ozdobením kobercem, s převorými v svém středu, značně vyhublou kající myslí. Všecky však zvědavě a mlsně pošilhávají do košíka, v němž dosi odvádává nějaký darek sestře kucharce, držící v ruce znak svého úředního výkonu v klášteře - měcháčku, patrně jemné vybládnutí a povzbuzení k dobročinnému následování tohoto nábožného skutku. Tato poslední dvě fresca mají nějaký patrný vztah k místním poměrům, k brodu přes Charku a ke zdejšímu klášteři kajících Magdalen, o nichž vypravováno bude při klášteře samotném.

Viz vyobraz.
str. 61. 57.

Při některé z minulých oprav presbytera objeveny na jeho postranních stěnách obrazy sv. Klasy a Říčky (dle vypravování výměnkáře p. Urbana), což jest možná. Proto, že při restauraci 1907 nebyla tomu věnována náležitá pozornost. Ale tehdyž byly stěny valně porušeny vlhkem a plísní.

Podivno, že se v kostele nenalezl žádný náhrobek. Zakladatelem a donátorem kostela sloužil chrám na místo pohřbů. Takto, že takové památky skryty budou pod novější cihlovou podlahou.

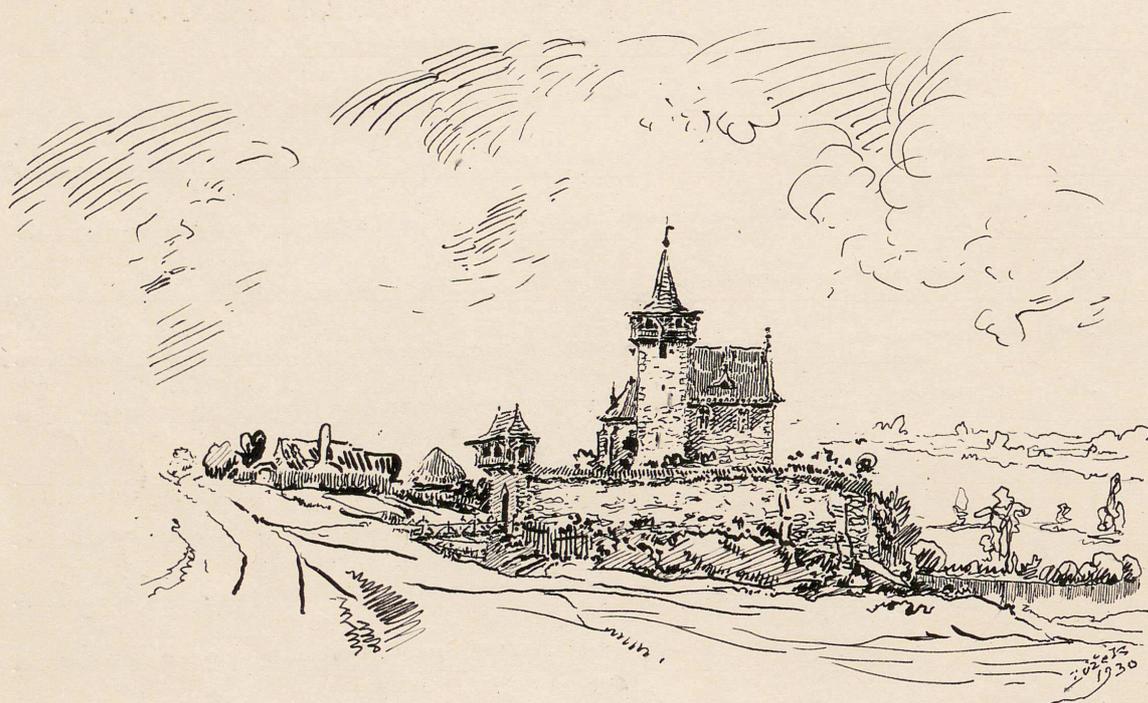
Hřbitov okolo kostela sloužil k pohřbům křesťanským obyvatelům Dobroměřic, Trhlar a pozdějších Něčich a snad i Benátek. Hřbitov byl malý a při pozdějším vzrůstu obyvatelstva byl do nemožnosti přeplněn. Na něm poslední byla pochována v květnu 1906 manželka pisatele této kroniky a stará babička z pastoušky. Od té doby pochovávána na novém hřbitově. Něčichy si svůj hřbitov říd. již dříve a první na něm pohřbena p. Třebrova z řivnosti u „vináře“.

Pluší tuto ještě poznamenati, že kostely se hřbitovy často sloužily jako útočiště a úkryt v nejistých, nebezpečných dobách válečných co třeba. Ne tak při návalu cizího vojska, jako spíše ochrana před váleč. sběři a záškodníky, kteří ve válce na svou pěst loupili a byli vůbec horší nežli nějaké vojsko. Proto hřbitov býval ohraničován pevnou ohradou, zpevněnou tvrdou brankou a hlubokým příkopem. Ve věži pak býval poslední útočiště dětí a žen a vstup do ní nebýval z dole, ale zhora. Na naši věž se vchází zhora, z kostelní pudy. V dobách husitských zpevnovány tak kostely a osazovány posádkou zvláště při důležitých cestách k strachování. Tak bylo asi i zde. Kolem hřbitova příkop, ve zdi branka. Hřbitov nyní stojí na jakémsi ostrohu, vršku. To však povstalo

Kostelec
vyobr. 56 str.

asi tím způsobem, že štěrkový, písčinný břeh byl po dlouhá léta rozšlapávan
dobýtkem honěným k nápoji do řeky a splavován přívalovou vodou níže do
řeky.

Následující náčrt ukazuje místní polohu a vzhled starobylého naše-
ho kostela někdy ve XIV. století.



STARÝ KOSTEL - KOSTELEC

V kostelní stěně vpravo od předsíně vsazena sienitová deska se
zlaceným nápisem, německým, tohoto obsahu: *Im walce marodir pro swobodu*
Europy korce ranen u Dráwdan 26/9. a následkem poranění zemřel 8/10. 1813
c. k. obrist a komandant 35. pěš. pluku Adam Giessem z Giessemburku.

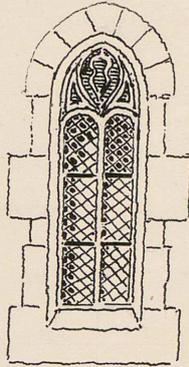
Obnoveno od sboru důst. c. k. pěš. pluku č. 35 r. 1910.

Zemřel zde ve dvoře v léčení.

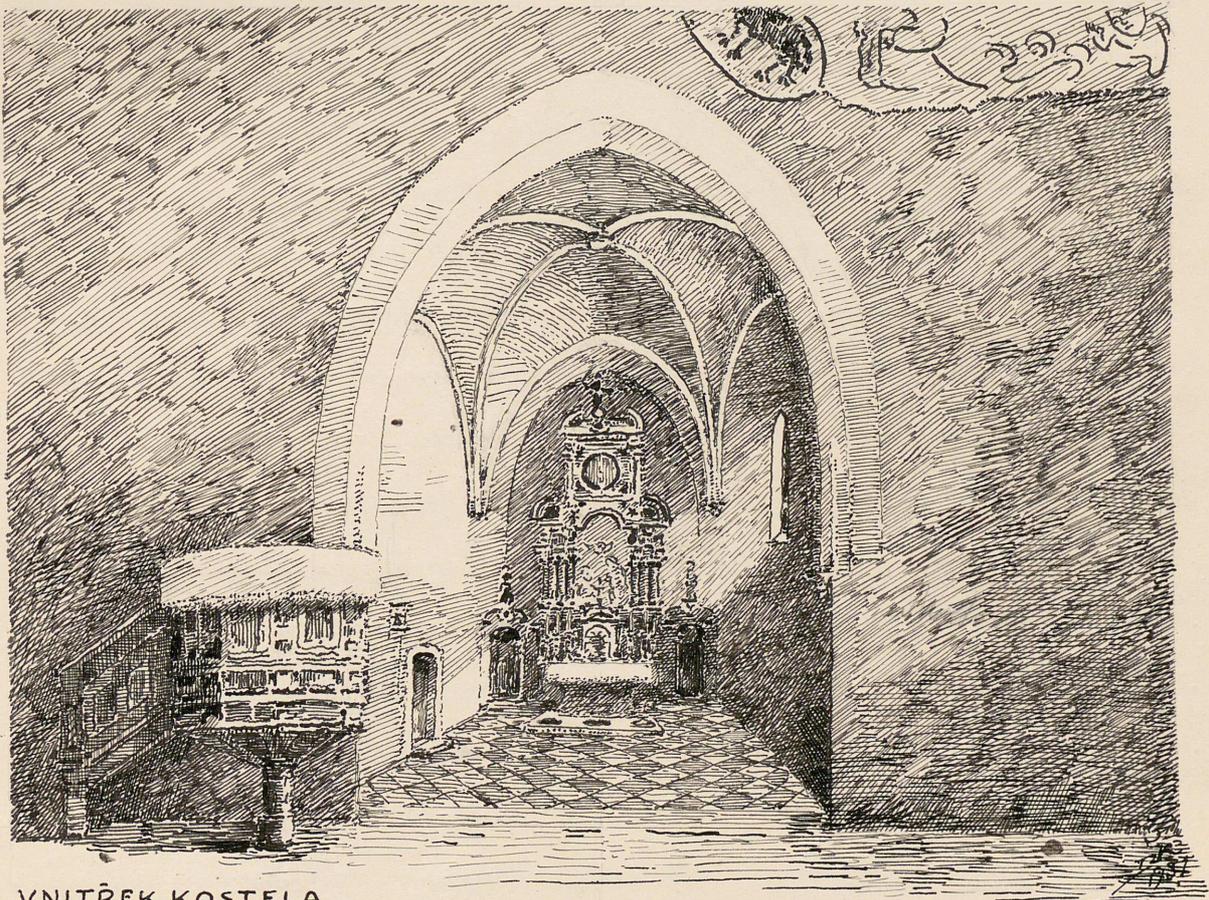
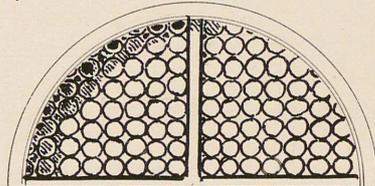
OKÉNKO VE VĚŽI



3 PRESBYTEŘE



3 LODI KOSTELNÍ



VNITŘEK KOSTELA

Kostel byl již r. 1331 kostelem farním, přetrval bouře husitské, od kterýchž dob obsazován byl faráři utrakvistickými aři

FARA

do Bílé Hory. Posledním farářem ultrakvističským byl Jan Scenophilus Her-
 manoměstecký, kterým také administroval faru v Lounech do 21/IV. 1622 a byl
 mnohým ku podivu, že sloužil mši v ornátě. První katolický farář lounský
 Jan Leitner, před tím farář ve Urbně, stěžuje si na dva „dravce“, faráře v Dobro-
 měřicích a Raně, kteří mu dlo protireformační stěžují. Sam před tím ve
 Urbně podával podobojí způsobem těm, kdo si toho přáli. V protireformač-
 ním úsilí fara dobroměřická zanikla úplně. Kde farní stavení stávalo,
 výslovně se jmenuje farní dvůr, není již známo. Stará škola to asi ne-
 ní, jak někteří myslí, když to byl dvůr, leda by to byl grunt č. 4 celý.
 Farní osada dobroměřická pak sdílí osudy Lounsk. protireformační do-
 by s mezrou od r. 1656 - 1671. V r. 1656 obnovena byla fara v Chod-
 zově a tu k ní na krátkou dobu přiděleny i Dobroměřice, Raná, Ne-
 čichy a j. s kostely filiálními. Ale prvofarari Chodčovišti, ač spravovali
 velmi rozsáhlou svou kolaturu a mimo to zaniklé far. osady Dobromě-
 řice, Ranou, Měrunice, Libčoves, Trěbivlice, Oboru, nebydlili v Chod-
 zově, ale v Oborě v č. 6. Fara chodčovská byla úplně zpuštělá. Asi
 kolem r. 1671 krátce připadly Dobroměřice k nové zruš. faře v Lenešicích
 a když zase město Louny získalo opět naxpět panství dobroměřické, s
 čímž spojeno právo patronátu kostelního, přivtěleny Dobroměřice s fili-
 álním kostelem k Lounům až do dnešní doby. Právo podací či patro-
 nátní k faře v Dobroměřicích držel od nejstarších známých dob rod dě-
 dičných rychtářů v Lounech, bohatý měšťanský, patricijský rod Bérův,
 který kostel stavěl a nadal. Na vřeterném oblouku v kostele dobromě-
 řickém spatřuje se již zmíněná malba al fresco, medvěd a klečící posta-
 va zakladatele a donátora, ovšem již necelá. Potomci a dědici toho

rodu byli podacími pány až do r. 1463, kdy obec
města Loun koupila dědičnou rychlu lounskou



HUSITSKÝ KALICH KOSTELA DOBROMĚŘICKÉHO Z XV. STOL.

KALICH gotický z XV stol., 0,20 m vysoký, číše 0,10 m široká, nad hlad-
kou, šestilaločnou nohou, žest lomeniček kolem stonku. Veliký ořech to-
ru sploštělé koule, bohatě prolamovaný 18 kružbami - mřížkami - pod
nimi na stonku vyryt původní nápis **CRISTUS**, nad ním moderní
MARIA, číška jest obložena litým pláštíkem got. rozvilin. Na sta-
ré patěně vyryt kalich.

NÁPISY ZVONŮ

ZVONY

1. anno & domini & m & Cccc & Lxxxix ad & laudem & dei & ho m
nipotentis & Et & beate & marie virginis &

VÝŠKA 0.75 m - PRŮMĚR 0.75 m

2. & BEGIRRE & DS & EN + GITE + RICE & GTC & MDS + J &

VÝŠKA 0.64 m - PRŮMĚR 0.64 m

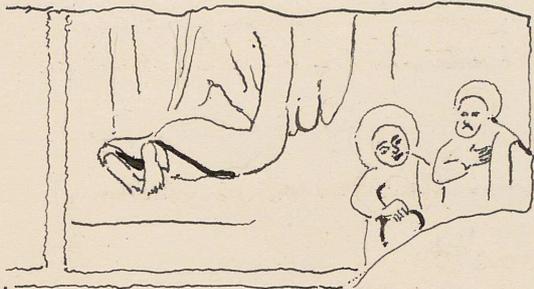
3. HODINKA

VÝŠKA 0.42 m - PRŮMĚR 0.56 m ZAVĚŠEN V OKNĚ VĚŽNÍM

ZVON 2-A3 REKVIROVÁN VE SVĚTOVÉ VÁLCE R. 1917.

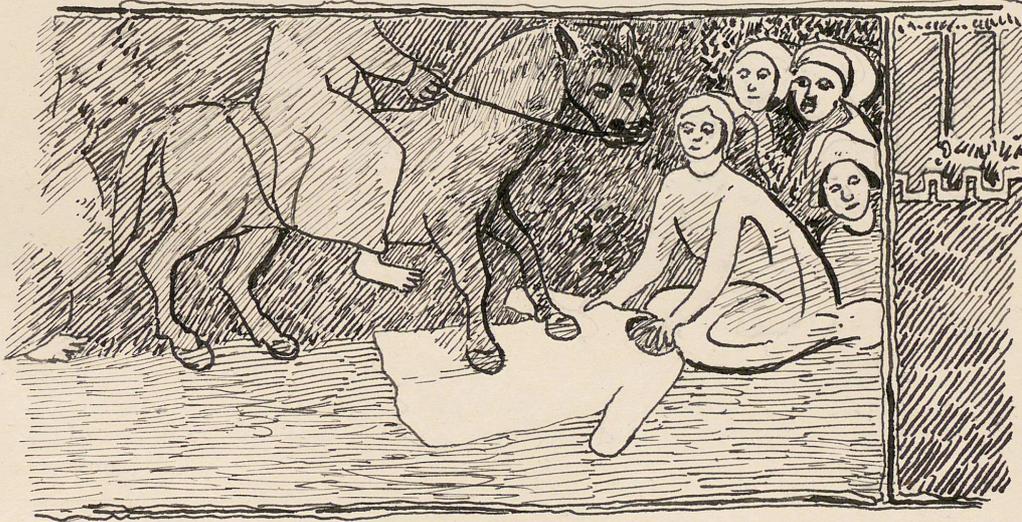
Po roce 1364, když vznikly spory pána podacího s klášteřem Magdalenitek v Benátkách - Dobroměřicích o patronátní právo k farnosti dobroměřické, bylo právo to poněkud omezeno dohodou, že dědicům Běrovým sice přiznáno právo to, ale mají se dohodnouti při vykonávání jeho s převorem a konventem a k farnosti dobroměřické bude podáván duchovní z klášterního duchovenstva, nebudou-li dědici překážeti. V praxi dohoda znamenala, že fara bude spravována z kláštera, pokud patronu se bude líbiti, ale příjmy z beneficium budou jeho; desátky, regále - příjem z rolí, lík, různé platby, a nárok na spolie - dědictví po zemřelém knězi - můžou uplatnit, jak se také stalo; což vysvitne z vypravování o klášteře Magdalenek. Tedy práce ponechá se klášteru, ale příjem závislý bude na dobré vůli patrona, který můžou ponechat beneficium prostě neobsazena. Na štěstí star takový netrval dlouho. R. 1420 klášter při vypuknutí bouří husitských zaniká a tím i úmluvy porušily

KNĚŽIC VÁCLAV DRTÍ OBIÍ NA OPLATKY

ŘÁDOVÉ SESTRY MAGDALENITKY V EMPORIU
SESTRA KUCHAŘKA PŘIJÍMÁ NĚJAKÝ DAR

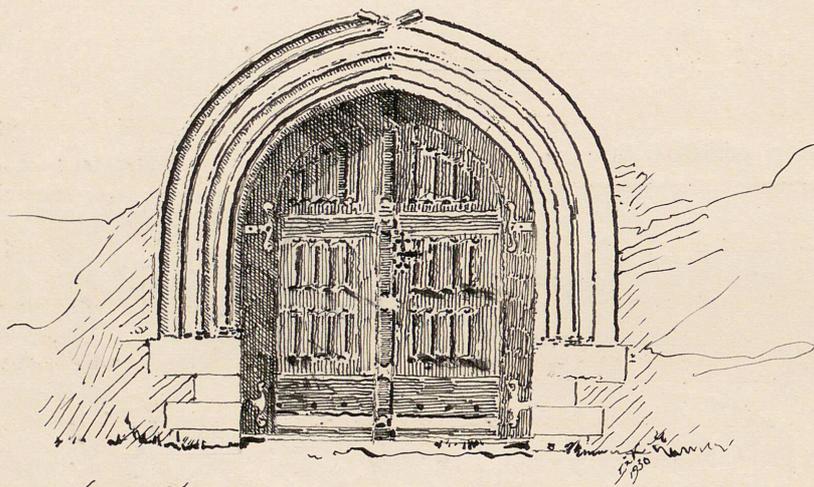
FRESKA KOSTELNÍ

SLAVNÝ VJEZD JEŽÍŠŮV DO JERUSALEMA ŽENY KLADOU ROUCHÁ SVÁ NA CESTU



plaknosti a nastaly nové doby, kterou charakterisuje výrok
horlitele duchovního „ vezmice peníze mnohé aneb dary
aneb kromě nebo jiné věci „, tj. páni patronální, a podle
toho opatří kostely knězem, který se právě hodi a vic dáva
aneb nabírá.

Nesvědomití patroni přijímají, vypuzují, propouštějí faráře jako služebnou cha-
su od ^{sv.} Jiří do Martina, od sv. Martina do sv. Jiří, libovíle, nejistota,
zkracování a obírání far. beneficií a jmění kostelního od panstva pod-
dvoji přijímajícího i katolického. V tom rozdilu nebylo. Ani věrně
katolická šlechta nepocítovala výčitek svědomí, že držela až do nej-
novější doby majetek církve katolické, ani její nejvěrnější sloup-
vé. Uhuzeny kostely, ráduší, některé dokonale. Kostel sv. Matouše



PORTÁLEK SÍNCE

v Dobroměřickch nachoval si přece některý majetek a patří mezi bo-
hatsí v našem okresu. R. 1862 měl kapitál 12.322 zl., tedy více
než dnešních 1/4 milionu Kč, Lounský kostel 7119, Raná 4586, Lenešice
3341 zlatých. Naš kostel půjčoval sv. Mikuláši a „oblekal“ jej. Nejbohatsím
kostelem v okresu byl kostel v Hor. Píčově se 25.733 zl, Černčice 22.758,
Votavice 10.747 zl. K majetku kostelnímu patří vrácný stříbrný a
porlacený kalich z XV. stol. z doby husitské, pak skvostná monstran-

Ilu. 59 vyobr.

ce.

V parcelním protokole uvádí se nyní tyto pozemky v různých polohách:

Kostel sv. Matouše - náduš: Hřbitov 737 a; 98'13 a, parc. 210-1472, 84'68,
17'81, p. 383-89'38, p. 432-35'97 = 348'06 a

Děkanství v Lounech: č. parc. 298 - 66'00 a; č. 380-54'85 a; č. 392-
331'07 a; č. 412 - 78'95 a = 529'87 a

Které opravy a přestavby na kostele se kdy daly, uvedeno jest v kronikářských zprávách.

Jiné náboženské památky kdejší:

V červnu r. 1624 vydal cí. místodržící kn. Lichtenštejn nařízení kraj. hejmanům k obnovení víry katolické, jehož § 14 zní: Každý soused, který by něco posměšného proti náb. kat. na svém domě neb i vně malováno měl, to ihned aby pod prokurou 30 zl namazati dal. Podobno kde co na branách malováno neb vytesáno jest, ať jest vylámáno neb namazáno a na těch pak místech obraz božího umu-čení i jiná pobožná malování aby vyobrazena byla. Tu tedy husitská znamení, kalichy, stloukány, ztesávány, namazávány v knihách, na svotech, s bran, na štítích a p. a stavěny statue kat. světců, boží muka - kříže, kapličky na křížovkách a význam. místech. Zde v Dobroměřicích kaplička na dolní návsi (zbořena 192), socha kníže sv. Václava poblíž kostela, kříže u Něžich, u kolčka, u Bohavky, na Oulických, statue se sochou P. Marie Rosenthalské u Rany, památky nevalné ceny, kromě poslední. Zajímavá byla socha světce Jana Nepomuka, r. r. 1720, ačkoliv byl svatořečen teprve 1729. Inad to byla socha M. Jana Husa. Levá ruka byla uražena, t. j. s kalichem a místo kalicha vložen dřevěný kříž. Stála na xdi mostku při pěšině k Louním. Po převratu 1918 rozhořána. Trup leží nyní ukomolený na starém hřbitově.

Jiné nábožens-
památky.